

МІКРОБІОЛОГІЧНЕ ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТОВИХ ВОД В РАЙОНІ РОЗМІЩЕННЯ ПОЛІГОНУ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

О. В. Березюк, berezyukoleg@i.ua, Вінницький національний технічний університет,
м. Вінниця

Відомо, що безпеці навколишнього середовища та охорони здоров'я загрожують тверді побутові відходи (ТПВ) [1]. В Україні щорічний об'єм утворення ТПВ перевищує 54 млн. м³, основна частина яких захоронюється на 6107 полігонах та сміттєзвалищах площею майже 7700 га та лише частково переробляються або утилізуються на сміттєспалювальних заводах. За період часу 1999-2014 рр. в Україні майже вдвічі зросла площа перевантажених та більше ніж втричі тих полігонів і сміттєзвалищ, що порушують норми екологічної безпеки, загрожуючи забрудненням навколишнього середовища, зокрема й через бактеріологічне забруднення ґрунтів та ґрунтових вод мікроорганізмами (бактеріями кишкової палички, стрептококами, стафілококами та аскаридами), що є збудниками та переносниками хвороб, прилеглих земельних ділянок [2], ґрунтових вод та джерел питної води. Через проходження біологічних процесів в товщі ТПВ, місця їхнього захоронення є також джерелами тривалого негативного впливу на навколишнє середовище звалищним газом, який містить парникові гази та токсичні речовини та високотоксичним фільтратом [3], тому для зменшення темпів зростання площ полігонів та їхнього негативного впливу на навколишнє середовище виконують технологічну операцію ущільнення ТПВ під час завантаження в сміттєвоз [4, 5]. Зменшенню темпів зростання площ полігонів також сприятиме зневоднення ТПВ [6].

Згідно Постанові Кабінету Міністрів України № 265 в переліку пріоритетних напрямів поведження з ТПВ в Україні є забезпечення організації контролю за діючими та закритими полігонами ТПВ для запобігання шкідливому впливу на довкілля та здоров'я людини.

Прогностичні математичні моделі об'ємів утворення ТПВ та площ полігонів і сміттєзвалищ в Україні наведено в статті [7]. Більш ефективно використання площі полігона забезпечує високий коефіцієнт ущільнення ТПВ [8]. Автори роботи [9] наводять дані щодо зміни санітарно-бактеріологічного складу ТПВ під час компостування. В матеріалах статті [2] виявлено ширшу номенклатуру санітарно-бактеріологічного складу ТПВ навесні (бактерії кишкової палички, стрептококи, стафілококи та аскариди) завдяки наявності стафілококів та аскарид, відсутніх у ТПВ під час літнього компостування. У середовищі ТПВ поруч із сапрофітними розвиваються патогенні бактерії, які є носіями різних захворювань, таких як гепатит, туберкульоз, дизентерія, аскаридоз, респіраторні, алергійні, шкірні та інші захворювання [10]. В статті [11] за допомогою методу планування багатофакторного експерименту Бокса-Уілсона визначено регресійну залежність активності біологічних процесів у ТПВ від ступеня їхнього ущільнення з плином часу. В роботі [12] визначено регресійні степеневі залежності поширеності хвороб різних класів у дорослого населення населених пунктів, прилеглих до місця видалення ТПВ від відстані до полігона. В статті [13] побудовано математичні моделі залежності концентрацій лише сапрофітних бактерій у ґрунті від відстані до полігону захоронення ТПВ.

У таблиці 1 наведені рівні забруднення за мікробіологічним показником – загальними коліформами ґрунтових вод від відстані до полігону ТПВ [14].

Таблиця 1 – Рівні мікробіологічного забруднення загальними коліформами ґрунтових вод від відстані до полігону ТПВ [14]

Відстань від полігону, ТПВ	700	800	1100	1500
Загальних коліформ, КУО/100см ³	291	258	50	0

Дані наведено для загальних коліформ (ЗК), що визначається числом колонієутворювальних одиниць (КУО) на 100 см³ сухої маси досліджуваного матеріалу.

На основі даних, наведених в табл. 1, використовуючи програму "RegAnaliz", яка захищена свідоцтвом про реєстрацію авторського права на твір, і детально описана в роботі [15], можна отримати регресійну залежність рівня мікробіологічного забруднення загальними коліформами ґрунтових вод від відстані до полігону ТПВ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сагдеева О. А., Крусір Г. В., Цикало А. Л. Оцінка рівня екологічної небезпеки звалищ твердих муніципальних відходів // Екологічна безпека. 2018. № 1. С. 75-83.
2. Березюк О. В., Горбатюк С. М., Березюк Л. Л. Моделювання динаміки санітарно-бактеріологічного складу твердих побутових відходів під час літнього компостування // Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2013. № 4. С. 17-20.
3. Попович В. В. Екологічна небезпека фільтрату сміттєзвалищ // Матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. «Екологічна безпека як основа сталого розвитку суспільства. Європейський досвід і перспективи», 4-6 листопада 2015 р. Львів, 2015. С. 165-166.
4. Berezyuk O. V., Savulyak V. I. Dynamics of hydraulic drive of hanging sweeping equipment of dust-cart with extended functional possibilities // TEHNOMUS – New Technologies and Products in Machine Manufacturing Technologies. 2015. No 22. P. 345-351.
5. Berezyuk O., Savulyak V. Approximated mathematical model of hydraulic drive of container upturning during loading of solid domestic wastes into a dustcart // Technical Sciences. 2017. No 20 (3). P. 259-273.
6. Березюк О. В. Експериментальне дослідження процесів зневоднення твердих побутових відходів шнековим пресом // Вісник ВПІ. 2018. № 5. С. 18-24.
7. Березюк О. В. Математичне моделювання прогнозування об'ємів утворення твердих побутових відходів та площ полігонів і сміттєзвалищ в Україні // Сучасні технології, матеріали і конструкції у будівництві. 2009. № 2. С. 88-91.
8. Савуляк В. І., Березюк О. В. Технічне забезпечення збирання, перевезення та підготовки до переробки твердих побутових відходів : монографія. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. 217 с.
9. Deportes I., Benoit-Guyod J.-L., Zmirou D., Bouvier M.-C. Microbial disinfection capacity of municipal solid waste (MSW) composting // Journal of Applied Microbiology. – 1998. No 85. P. 238–246.
10. Лехмус О. О. Методи та технології переробки побутових і суднових відходів. Миколаїв : НУК, 2004. 48 с.
11. Березюк О. В., Горбатюк С. М., Березюк Л. Л. Регресійна залежність активності біологічних процесів у твердих побутових відходах від ступеня їхнього ущільнення з часом // Наукові праці ВНТУ. 2020. № 2. 5 с. URL: <https://praci.vntu.edu.ua/index.php/praci/article/view/600/568> (дата звернення: 07.10.2021).
12. Березюк О. В., Горбатюк С. М., Березюк Л. Л. Залежність поширеності хвороб від відстані між населеним пунктом і полігоном твердих побутових відходів // Наукові праці ВНТУ. 2020. № 4. 6 с. URL: <https://praci.vntu.edu.ua/index.php/praci/article/view/618/580> (дата звернення: 07.10.2021).
13. Березюк О. В., Березюк Л. Л. Побудова моделей залежності концентрацій сапрофітних бактерій у ґрунті від відстані до полігону захоронення твердих побутових відходів // Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2017. № 1. С. 36-39.
14. Макаренко Н. А., Будак О. О. Вплив полігонів твердих побутових відходів на прилеглі сільські території // Таврійський науковий вісник. 2015. № 93. С. 227-233.
15. Березюк О. В. Встановлення регресій параметрів захоронення відходів та потреби в ущільнювальних машинах на основі комп'ютерної програми "RegAnaliz" // Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2014. № 1. С. 40-45.